

جزوه درس :

« حقوق کار »

رشته :

مدیریت بیمه - بیمه اشخاص

استاد :

جناب آقای خدای

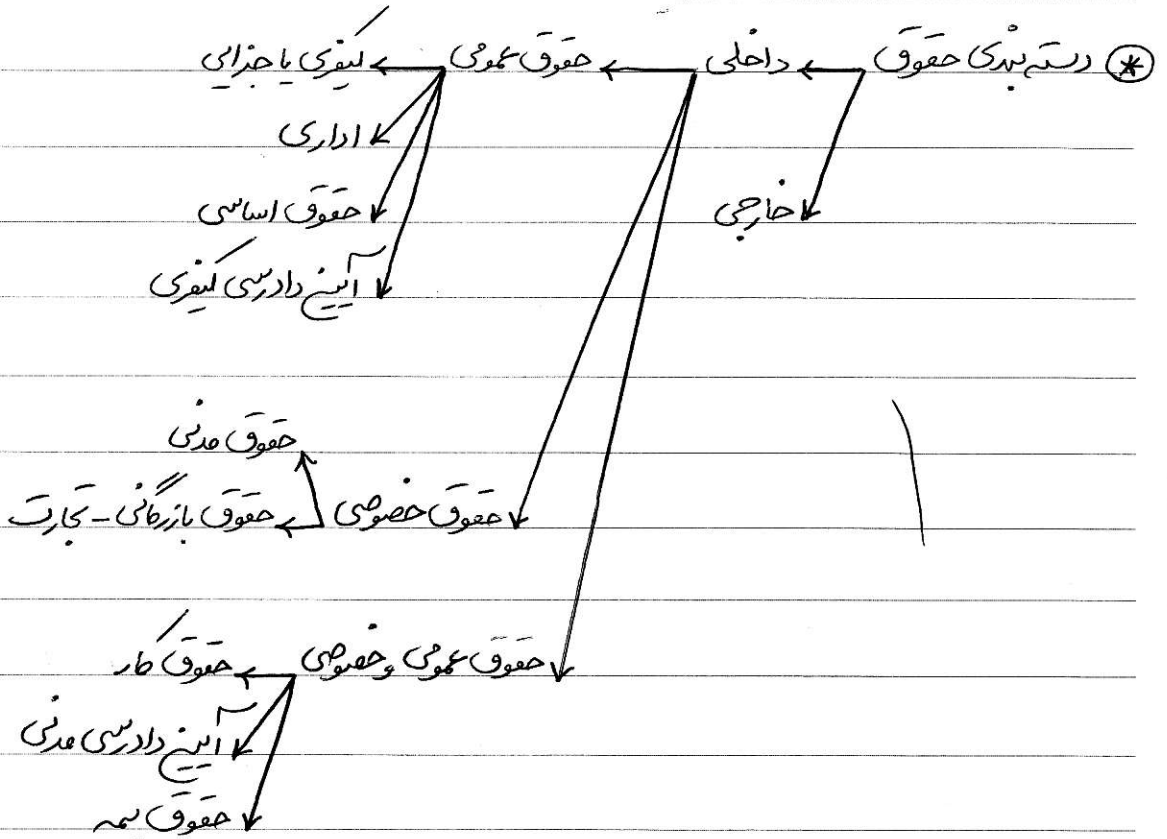
رشته تحصیلی: کارشناسی مدیریت بیمه - بیمه اشخاص

نام دانشگاه: علمی کاربردی امور مالیاتی استان قم

تهیه و تنظیم: دانشجو محمد یونس امیدی

نیمسال تحصیلی ۹۴۱

* حقوق جمع حق می باشد و علم شناخت قوانین و مقررات است.

* در فرانس برای اولین بار در سال ۱۸۵۲ ساعت کار کارکنان دولت کاهش داد و سطح کار را نیز افزایش داد و این منب بنیادی شد برای مداخله دولت.

در سال ۱۸۳۳م در انگلستان ساعت کار و شب کاری را کاهش دادند.

* در ایران اولین بار والی لریا، منب بنیادی برای قانون کار در مورد عالی بافان گذاشت که منع منب ۸ سال برای بکار گرفتن افراد و ساعت کار و غیره.

در سال ۱۳۳۷ هجش برای اولین بار قانون کار در ماده ۶۹ و ۳۳ تبصره تصویب شد؛ و در سالهای ۴۴ و ۵۲ هجش اصلاح شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، هجست دولت پیش نویس قانون کار را نوشت که شامل ۲۵۵ ماده بود، به مجلس ارسال شد. مجلس آن را تصویب کرد و به شورای نگهبان فرستاد.

شورای نگهبان، ۲۵ ایراد عمده به آن گرفت مثل اینکه رابطه کارگر و طرف فرما خصوصی است و دولت حق دخالت ندارد.

مجلس بعضی از ایرادات را اصلاح کرد و دوباره به شورای نگهبان فرستاد؛ شورای نگهبان مجدداً مخالفت کرد و موضوع برای حل اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام رفت و در آنجا تصویب شد.

قانون کار شامل ۲۵۳ ماده و ۱۲۳ تبصره می باشد.

* حقوق عمومی و مجموع قوانین و مقرراتی است که حاکم بر روابط دستاوردی (ولایتی) با بلدیته و مردم می باشد

* حقوق خصوصی و مجموع قوانین و مقرراتی است که ناظر بر روابط اشخاص با بلدیته می باشد.

* ترتیب قوانین و

۱- قانون اساسی: (به صورت اصل بیان می شود)

۲- قوانین عادی: (به صورت ماده بیان می شود)

۳- آیین نامه و تصویب نامه

۴- رویه قضایی

* ماهیت حقوق کار و

حقوق کار، هم شامل حقوق عمومی و هم حقوق خصوصی است. از این جهت که رابطه قراردادی بین کارگر و کارفرما می باشد داخل در حقوق خصوصی است؛ و از این جهت که قوه حاکمه (دولت) اقدام به وضع قوانین و مقررات و آیین نامه ها می نماید و بر حسن اجرای قوانین نظارت می نماید و حداقل در مورد حقوق کارگر در هر سال مشخص می نماید، داخل در حقوق عمومی است.

* حقوق کار نفع کارگر را در نظر می گیرد و در حمایت از او تنظیم شده است، چرا که کارگر طرف ضعیف تر است.

* ارتباط زیاد حقوق کار با یک سری مقررات و ضوابط که جنبه عمومی دارد مثل ساعات روزانه کار، تعطیلات، حقوق و مسکن و مسکن، و غیره و کارفرما را ناچار می سازد که از قوانین خاصی و سرپیچی نکند.

* حقوق کار ارتباط تنگاتنگی با سایر رشته ها مثل اقتصاد، سیاست، مدیریت و جامعه شناسی دارد. - موضوعاتی مثل ساعات کار، بیمه بیکاری، مسکن و مقررات حاکم بر نحوه اداره کارگران و کارگاه در حقوق کار و مدیریت مشتمل است.

- و موضوعات، اضافه کاری، بیمه اجتناب و... موارد مشتمل بر حقوق کار و علم اقتصاد است.

- و موضوعات، تسطیحات کارگری، اعتصاب و... موارد مشتمل بر حقوق کار و سیاست است

* تعریف کلی حقوق کار با مجموع قوانین و مقرراتی که حاکم بر روابط کارگر و کارفرما می باشد.

* نکته: به قانون فعلی کار جمهوری اسلامی ایران محصول ۱۳، ۱۰، ۱۳۶۹ می باشد که به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

* منابع حقوق کار:

۱- کتاب (قرآن)

۲- سنت (روایات و احادیث و معصومین (ع) - پیامبر اکرم (ص): تا کارگر عروس حسد شود بزرگتر از پدر است

۳- قانون اساسی - اصل ۳۳ بند ۱۲ - ۲۸ - ۲۹ - ۴۳ - ۱۰۴

۴- قوانین عادی - قانون کار مصوب ۱۳۶۹

۵- قانون مدنی: مواد ۱۰۵ - مواد ۵۱۲ الی ۵۱۶

۵- آیین نامه و تصویب نامه تودیه حسبت وزیران

۶- رویه قضایی - آراء وحدت رویه از طرف دیوان عدالت اداری

۷- عرف و عادات فعلی (رویه جا افتاده و مورد قبول کارگر و کارفرما) - قانون کار مواد ۲۶ - ۳۷ - ۴۸ - ۵۴

۸- بیندیشی دسته جمعی کار - بیندیشی تک کارگران و کارفرمایان برای حل مطالب کاری بازرگانی (مواد ۱۳۹ و ۱۴۶ ق. کار)

۹- مصوبات سازمان بین المللی کار - معاهده نامه - توصیه نامه

۱۰- دکترین حقوق - نظرات علمای علم حقوق

* عناصر حقوق کار:

① کارگر ② کارفرما ③ کارگاه

تا آنجی که عنصر نذر بلایه قرار نگیرد حقوق کار محقق نخواهد شد. بی سود کارگر و کارفرما وجود دانسته باشد ولی کارگاه نباشد.

* کارگر: کارگر کسی است که به درخواست کارفرما در مقابل حق السعی کتب و عنوانی کار می کند.

مسئله: در یک ساختمان، یک کار با حقوق کار (چاره دار) می شود. آیا این شخص کارگر محسوب می شود؟
 بله - طبق ماده ۲ قانون کار، کارگری است که تحت عنوانی به رضایت کارفرما در مقابل دریافت حقوقی کار می کند.

* معیارها که شخص کارگر از سایر افراد ساکن است:

- ۱) کارگر شخصی است حقیقی
- ۲) کارگر تحت عنوانی می تواند باشد
- ۳) کارگر مزد بگیر است
- ۴) مزد می تواند تحت عنوانی باشد
- ۵) تبعیت از کارفرما ← حقوقی و دستمزدهای کارفرما
 ← اقتصادی: مزد از طرف کارفرما

* علم و حقوق کار یا قانون کار:

اصل بر این است که همه مشمول قانون کار هستند مگر آنکه خلاف آن تصریح شده باشد. به عبارت دیگر طبق کارگران، کارفرمایان و نمایندگان آنها و کارآموزان و نیز کارگاهها مشمول مقررات قانون کار می باشند. هرچنانچه عنوان کارگر صدق نماید، ولی در مورد اینکه تابع چه قانونی است؟، اصل بر این است که تابع قانون کار است.

* استثنائاتی وجود دارد که قانون کار آنها را از مشمول خود خارج نموده است:

الف) دائمی - کلی: این استثنائات از همه نظر از مشمول قانون کار خارج هستند.

۱) کسانی که تابع قانون مدیریت خدمات کشوری هستند یا عناوین به این نظام حقوق استخدامی رکن خوش

تغییرات زوده می توان موارد زیر را نام برد:

۱-۱: تابعین قانون استخدام کشوری

۱-۲: قانون مقررات سربازهای دولتی

۱-۳: قوانین خاص استخدامی (وزارت اطلاعات - وزارت خارجه)

۱-۴: اعضای هیئت علمی دانشگاهها

۱-۵: اعضای نیروهای مسلح

(۲) کارگران کارگاه‌ها خانوارگی (ماده ۱۸۸ ق. کار)
 (۳) کسانی که در مناطق آزاد تجاری و صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی کار می‌کنند.

ب) دائمی - جزئی :

- ۱) برخی از فعالیت‌های کشاورزی که در ماده ۱۸۹ ق. کار از شمول قانون کار معاف شده‌اند
  - ۲) برخی از مشاغل در مورد مدت کار، تعطیلات، خصی‌ها، مزد و حقوق از شمول قانون کار خارج می‌شوند.
- برای مثال : ۲-۱ : صیادان
 ۲-۲ : کارکنان حمل و نقل هوایی، زمینی و دریایی
 ۲-۳ : خدمه و متصدین منازل

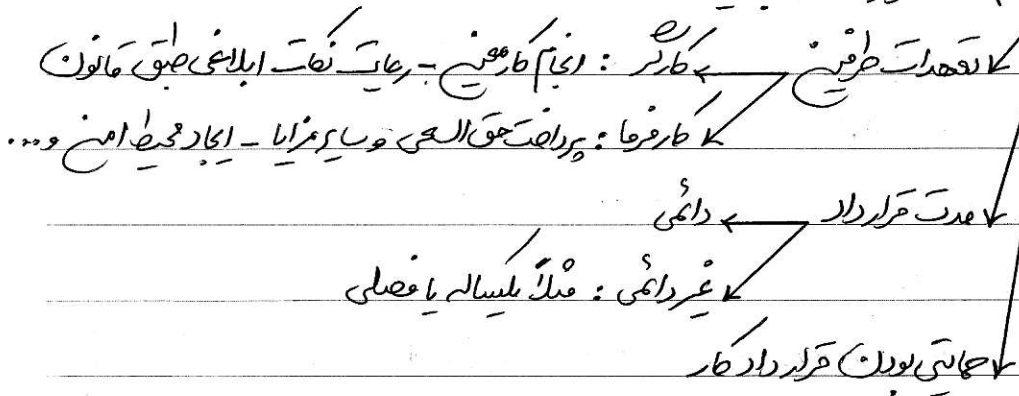
ج) موقتی : (ماده ۱۹۱)

کارگاه‌ها توسط کمتر از ۱۵ نفر می‌توانند موقتاً و با آن خصی و مصلحت از شمول قانون کار خارج شوند.

* قرارداد کار عبارت است از قرارداد لفظی یا شفاهی که به موجب آن کارگر در مقابل دریافت حق السعی کاری را برای مدت موقت یا غیر موقت برای کارفرما انجام می‌دهد.

نکته : معامله به عقود و قراردادها مالی لویند و قرارداد یک عقد غیر معینی می‌باشد.
 نکته : مجرده سرویس قرارداد : عدم لذت بخش بودن طرف قرارداد در حق قانونی طرف ضایع شود.

* ارطان قرارداد : به شرط قرارداد لفظی یا شفاهی

نکته) در قرارداد کار علاوه بر مشخصات طرفین باید نوع کار - حقوق یا مزد مبنا و لو حد اقل آن - ساعات کار - تعطیلات و مرخصی ها - محل انجام کار - تاریخ انعقاد قرارداد و مدت قرارداد ذکر شده باشد.

نکته) قرارداد کار در چهار نسخه تهیه می گردد:

- ← برای اداره کار
- ← برای نماینده کارگر (باید ششگانه)
- ← کارگر
- ← کارفرما

نکته) قرارداد کار در حقوق مدنی «اجاره اشخاص» می باشد.

نکته) قرارداد معامله کاری به عنوان قرارداد ایمانکاری می باشد.

* شرایط کلی انعقاد قرارداد:

- ← قصد و رضای طرفین
- ← اهلیت طرفین
- ← استیفاء و سلبت ایجابی حقوق
- ← تمتع و سلبت بر خود را بردن
- ← معین بودن موضوع کار
- ← مشروعیت موضوع کار

* انواع قرارداد کار:

- ① غیر موقت (دائم)
- ② موقت
- ③ قرارداد کار معین
- ④ آزمایشی

* موارد تعلیق قرارداد کار:

- ① ناشی از وضعیت کارگر: سر بیماری - زانیا - بیماری - توقف کارگر (بازگشت موقت از سوی کارفرما)
- ② ناشی از وضعیت کارگاه: تعطیلی تمام یا بخشی از کارگاه در اثر قوه قهریه

بازگشت و

- ← تعطیلی تمام یا بخشی از کارگاه بر اساس درخواست کارگر یا بر اساس اداره کار
- ← بیماری مسمی در کارگاه

③ ناشی از توافق طرفین و طرف فرما: مرخصی تحصیلی - مرخصی بدون حقوق - مذاکره موارد

* شرایط خاتمه قرارداد کار:

- ① انقضاء مدت قرارداد در صورتی که تمدید نشود (قراردادهای غیر دائم) ② فوت کارگر

- ④ از کار افتادگی کلی
- ⑤ اصاب
- ⑥ استعفاء کارگر
- ⑦ بازگشت